

МИЛАН МИЦИЋ

КАКО СЕ ИГРАО ФУДБАЛ У СЕЛУ В.

1.

Антон Делоза, подбележник села В., у свом извештају среском начелству вароши Ј. од 19. септембра 1933. године ову игру назвао је *обичним мајмунисањем* а уз њу тврдио је *никад у живоју није чуо ишолико безобразних и скаредних речи.*

После ове ијре ијрачи, а ишо је омлагина, обично одлази у бирџи, уз буку и йсовке, ља се ова ијра не може назваји шйоршом.

Антон Делозу, општинског подбележника, у селу В. звали су и *Сйиноза*. Ко му је дао овај надимак, иначе нејасан житељима села, нико није знао. Претпостављало се да је то можда Дане Рашуо, житарски трговац и ретко начитан човек за којег се говорило да је у *у Америци радио код Тесле* и да је, можда, у једном од својих магацина цео живот правио машину која би се покретала без енергије.

Тако је чиновник општине Ц. окарактерисао нову игру – фудбал, која је доспела у село В. и која је некима изгледала као узбудљива опсена за поткупљиве очи, а другима као слика новог света који се насељава буком, брзином и псовком.

2.

Доброволац Стојан Ћулибрк, који је иначе причао разне приче из *великој свейша*, тврдио је да је гледао ту игру – фудбал у Порт Саиду у Египту са другом Маном Пешутом из Лике насељеним у недалеко село К. када су из Русије преко далеких земаља путовали на Солунски фронт.

Играли су енглески и српски официри. Резултат је био небитан. Српски официри тек су се опорављали од морске болести јер

су пловили *Жуџим морем, Источним кинеским морем и Индијским океаном* и били су нахерени мало у страну, од дугог љуљања лађе, баш као и Стојан и Мане.

То је у игри збуњивало искусне Енглезе јер нису могли да примене у игри увежбане комбинације и пробију мало улево – мало удесно нагнуту српску одбрану. Кретање српских официра није било по правилима нове игре – фудбала, јер онај ко изгуби кућу и отацбину не зна ни куда иде, ни шта мисли и ради, а оно што му је данас у глави то не мора бити и сутра.

Тако је ту утакмицу фудбала видео Стојан Ђулибрк или му се то само причинило као што му се на крају живота учинило да су му се у њему причиниле многе друге ствари.

3.

Они добровољци што су били на раду у Америци, а таквих је у селу В. био знатан број, а говорили су да само причају оно о чему су сведочили, мислили су да селу В. не треба нова игра фудбал него *бокс-клуб*.

(Ионако ови наши млади њоџукоше село Ц. и околна села (сем добровољачких, није згодно, а није ни уџуџно) и џуне су их боваре у Бечкерек у Кикинди.)

Тај спорт – бокс у Америци био је омиљен. Пепица Враговић, који се други пут вратио из Америке, гледао је тамо бокс-мечеве.

Каже: кад је био у Реглаку, у Монтани, у *шайри*, увече објавили бокс-меч да се два црнаца џуку. Приђем џи ја кад оно на џлакаџи џише боре се Џон Смиџ (САД) и Аби Бубало (Краљевина Јуџославија – Лица). А џај наџ Бубало од Лайца био јако црне џуџи, џа џа у Лайцу звали Абисинац – Аби. А јак чојек ка црна земља. Повуџи-џоџеџни џрва рунда, Аби џа мерка, вели надођеш. Друџа рунда џравац у врх браде, сложи се црнац, не мрда.

Послије сам џа џледа у Авондалу у Аризони, у Бейл Крику у Ајови, у Времонџу у Охају. Чујем да се џука добро у Милвоки, Шакраменџу, Ђикаџи, Гери...

Мишљење присутних после монолога Пепице Враговића:

Можда је мало јако и боли.

Реће нам да девейамо овај заџечени народ, а џо чинимо само мало.

Бијемо џа из знаних разлоџа.

Из знаних и незнаних.

Ко ће коџаџи, сви ће се џуџи.

Треба их лечиџи, биће и јачих.

*Јачих нема.
Има, има, нађе се. Покоји.
Треба их добро ранићи.*

4.

Станкић Петровић, добровољац, носилац Албанске споменице:
*Направили смо у селу Соколско друштво. Училић Пурић лејо
џа води. И кафеџија Исо. Раде на сиравама. Слей, дивоџа. Преврћу
се у ваздуху.*

*Дајте ове шито се шук и шито итрају џај фудбал да се преврћу
у ваздуху. Да буде ка клуб људи – преврћача у ваздуху.*

(КЉ–ПУВ).

Мишљење присутних после излагања Станкића Петровића:
Да лејо ако моју ка толуби-преврћачи.

То је љејо за видеџи.

Каки толубови, џо су наџа јуначка џеџа-соколови.

Па се сруче на село Ц.

Ојасно је. Можда им се мозгови преџуре.

Па џосџану џандари.

Шкуџије.

Геомеџри.

Онда смо сви најебали.

Шџа ће јесџи док су у ваздуху?

Муџиџе, ка и осџале џиџе. Нећу их ја ранићи.

Оће ли знаџи да слеџе на џрану?

Да се не џосеру на нас?

5.

Миле Муњас, добровољац из Русије:

*Одмарали џосле Добруџе. Ко раџен, ко исирџен. Па у, биће
фебруар 1917, наџе револуџија, бољшевиџи, ови враџиџи комуни-
сџи, навалили на нас добровољџе. Оће да нас саломе. Обеџавају мир,
деле шукју земљу. Насџа колебање. Оснивање некаквије совџеџа у
јединиџама. Не зна се ни ко џиџе, ни ко џлаџа. На крају у мају 1917.
овиџири одлучиџе: ко оће из дивизиџе, нека иде, среџна му велика
Русија. Преџоловиџмо се. Изаџоџе највиџе ове Лале – Банаџани,
али мноџо их и осџа. Изаџе и досџа Сремаџа, Личана, Славонаџа,
Бачвана. Разиџоџе се џо Русиџи.*

*Али у Одеси осџа неки наредник Буге Свилар. Личанин. Поче
да окуџа џе људе Личане, Кордунаџе, Сремеџе, Банаџане. Све људе
оџрекле у раџу. Узеше сву џрџовину сукном, џасом, чајем, уљем,*

шећером, свилом, свиме у своје руке. Поишиснули ове домаће из Одесе. Почеше њејови да шћишћије најбојашћије одеске йородице. Чувају им живошће и имовину, а Буге дружи се са њима.

Е, да скрашћим. Видио Буге да шћа йосћода на некаквом црвеном шћерену ишрају неку ишру. Све обучени у бјело. Пију шћића, једу сендвиче, исшћијају йунч. Он се расшћишћа како се шћа йосћоска ишра зове. Кажу: шћенис.

Е, кад можешће ви, можемо и ми. Оде до йуковника Алимшћије-вића, команданшћа 4. йука. Знали се: шћаш Буге био храбар војник. Дај ми највишћей и најљевшћей момка рече. Враћам шћи шћа ако буге ћео.

Највишћи и најљевшћи био неки Ерцејовац Ново Ремешћа. Буге шћа одведе на ишралишћише, обуче у бело, ка и друће. Сви се зачудише, оне йосћоје само се облизују ка мачак на сланину. За нећелу дана шћаш шћи је ишра. Да ли се врашћишо у добровољце ил је йосшћа шћенисер у Одеси шћо не знам.

Мој ишредлој: да оснујемо шћенис-клуб, најравимо ишралишћише од црвене земље и йосшћанемо йосћода.

Мишљење присутних после дуге приче Миле Муњаса:

Да су нас ћели у йосћоду не би нас звали у добровољце.

Да су нас шћамо ћели не би нас шћурили овће да крейавамо од јекшћике.

Буге Свилар није бијо лошћ чојек.

Убија је само кад мора.

И кад шћа њесу слушћали.

И кад оће неко да шћа вара.

Бијо је свилен ка ишрезиме му, ал је убија сваки дан.

Приморали шћа нељуди.

Свилу је набавља за се, ал није ишродава, йоклања ју је йосћојама и йосћојшћама.

Кажу да је јеройланом йуним злашћа одлешћио из Одесе када су бољшћевшћи заузели шћрад.

Сам је возијо. Знао је ће да окрене, ће да ишрикочи.

Водио је једној са собом да му рече ће да баши бомбу.

Ошћишћа је у једну земљу ће је шћоило и ће жене шћешћају йоле.

Више није ни он обучен.

6.

Није било друге у селу В. основали су фудбалски клуб. Дали су му име Марко Краљевић ка да свако од њих носи буздован и има Шарца што би рекао Миле Муњас први поборник тениске игре у селу В. а вероватно и шире.

Прву лопту у село донео је неки Перо, звали су га *Кардинал*. Био је то неки рођак херцеговачких добровољаца из Београда и добио је лопту у београдском *БСК*-у кад им је рекао у какво је село носи.

Лопта је дошла *ћиром* из Великог Бечкерека; путовала је пет сати у шареном друштву вера, језика, занимања и нација и била представљена, узгред, једном Немцу из села Катарина, Мађару из Нове Црње и кондуктеру који је *димио крџу* а *Кардинал* га је почастио најфинијим херцеговачким дуваном.

Од групе омладинаца-фудбалера лопта је дочекана свечано. Све њихове душе биле су *нашћимоване* на нову игру – фудбал и поседовале су струну фудбалске мудрости. Нико од њих није овлашно веровао у нову игру; био је то спорт над спортовима какав свет до тада није видео.

Иза села био је велики пашњак где је колонистички народ напасао стоку и део тог пашњака општина Ц. одредила је да постане фудбалско игралиште. Позвали су геометра из Великог Бечкерека, да игралиште омеђи, а све је то пратио први фудбалски навијач *ФК Марко Краљевић* Стојан Ђулибрк, са руком на дршци ножа, окружен са пет будућих фудбалера, јер опште је позната била његова нетрпељивост према геометрима и сумња у све што они раде.

Стојан Ђулибрк, касније на првим тренинзима новог клуба, саветовао им је тактику, по примеру српског тима из Порт Саида, да заварају противнике *ко да су љрошли морску болест ља кад љрче да вуку мало усћрану*. Препоручио им је да их вежбају они из села што су волели да се туку; да их окрећу, обрћу, бацају у ваздух да *леће ко љице* све док не добију утисак да су двадесет и пет дана пловили Индијским океаном.

На игралишту пободени су дрвени голови које је направио Света Пушин, столар, колониста из Карлова. Белу опрему сашиле су мајке и сестре фудбалера, али тајно од мужава и очева који су гунђали да ће *љомоћ на њиви биљи од сага мала или никаква*.

7.

На утакмице фудбалери су ишли обучени у белу опрему, боси, у запрежним колима у која су била упрегнута два најјача и најлепша мркова из села. Кочијашио је први и највернији навијач *ФК Марко Краљевић* Стојан Ђулибрк. Он им је истовремено био заштита на гостујућим теренима јер су његову преку нарав познавали сви у околини. *Коља Сљојан љољлега смрзне му се и љовно и дуља* говорили су.

Прва утакмица била је у старом српском селу КЛ, удаљеном десетак километара од села Ц. Стојанова тактика нагнутих играча давала је резултате првих двадесетак минута игре јер су домаћи играчи били збуњени, јер кад би се нашли између два играча гостију нахерена на различите стране пролаза није било. Али тактика из Порт Саида из априла 1918. године распала се после двадесет и петог минута игре. Очигледно неки играчи су на толику минутажу били нагнути, а други су само варали, односно симулирали помереност у страну. Сваки фудбалер у белој опреми трчао је за лоптом како је знао и умео, али нису знали много па су до шездесетог минута домаћи водили са 7:1. У последњих тридесет минута уживали су домаћи у победи више размишљајући о шприцерима и пиву који су их чекали у кафани.

Јебем вам сунац жежени, крвави псовао је Стојан после утакмице. Расирџили сѝе ми срце. Шѝо су моје очи данаске љегале. Реко сам ѝакиѝку: ко срѝски овиџири. Ко да ћеѝе ѝасѝи ѝа они не знају ѝѝо ће с вами.

Па ми ѝаки заљубаѝи ѝробили смо Солунски вронѝ.

Ти, ѝи, ѝи, ѝи и ѝи сједајѝе у кола. Ви осѝали ѝеѝке за колима. Нисѝе се довољно залаћали и ѝако до села. Немој случајно ко да се буни.

8.

Ишли су прашњавим путем поред високих кукуруза. Листови кукуруза шуштали су од благог ветра. Око кола и глава људи лете се су ужурбане мушице. Заобишли су село Ц, да се не брукају. Дан се полако претварао у сумрак.

Тек иза села Ц, један, што је играо халфа, усудио се да пита:

Чика Сѝојане криви смо. Прими нас у кола. Неће се ово више ѝоновиѝи. Кунем се.

Ајѝе, уђиѝе. Ти, ѝи, ѝи и ѝи. А ѝи рекао је једном ѝи ћеѝ ѝако до села. Цијелу уѝакмицу ѝресѝајао си на десној сѝрани у лаговини од ѝоѝола форсирајући немилосрдни ѝредах. Сад лада имаѝ колко оћеѝ.

Вечеру код куће немојѝе ѝражиѝи. Ако вам је дају.

Сѝиосѝ је обичај везан за сѝоку ѝѝо би рекао један авсѝруѝарски каѝеѝан на вронѝу у Галиџији.

9.

У згради Тајног редарства, у Улици Краљевића Марка бр. 3 у Великом Бечкереку, 17. октобра 1933. године појавио се мршуљав,

бледи младић покучастог носа из села В. Дошао је незван и збуњен и стрпљиво је чекао у ходнику на тврдој клупи, попут свих оних који кривицом или молбом долазе на то место, да га неко примети и прозове.

Без обзира на све изгледао је прибран и штитио се од зноја да не истрчи из њега и угрози му говор и став.

10.

Госјодине Козловачки – обратио се пригушеним гласом, баш онако како треба, тајном редарственику.

Основали смо фудбалски клуб у селу. Хоћемо најпредак, да личимо на друја села. Ми смо у њему орасли.

Али, неки људи смењају. Неће њо. Они су из оној прошлој времена. Ко њај Сјојан Ђулибрк. Наојак човек, све малирејира. Појшеже нож. Мрзи из некој разлоја теомејре и сваку власи.

Разумем ње сине благонаклоно му се обратио тајни редарственик. Ти добровољци сјално јраве неред. Бахаји су. Никоја не слушају. Сјално су незадовољни; од својих села јраве државу и држави.

Ти, буди без брије. Решићемо се Ђулибрка и осталих. Добиће ње добру ујраву и јренера. А њеби су врајиа увек овде ојворена.

11.

Момак је изашао задовољан на улицу. Није чуо градску буку. Свиђало му се ново одело у које је ушао и чинило му се да му лепо пристаје. Ушао је у *ћиру* и са првим клопотом воза осетио ново буђење које је нежно титрало у њему .

(Са благом нотом мржње.)

12.

Фудбал се тако укотвио у селу В. И да није било утакмица са суседним селом Ц. све би могло бити у реду. Село Ц. имало је два клуба: српски и немачки. А утакмице су се играле са српским клубом званим *Муња*.

Прва утакмица одиграна је у селу Ц. 16. маја 1934. године. Само су фудбалери отишли на утакмицу у село Ц. запрежним колима, а остали преко атара, пешке, јер коње није имао ко да им причува. На један крај игралишта сместили су се навијачи *ФК Марко Краљевић*, а на други крај навијачи *ФК Муња*. Гости су повели гуслара Ђура Бацковића добровољца из Црне Горе. Гуслао је:

Бјеше бане од малене Бањске, Јуловића мајку, Косовски бој, Бој на Фундини. Гости су певали: Вила бана њреко брда звала, Вук мајаре на њлој наџонио, Залајала куја око Слуња, личке ојкаче и херцеговачке џанџе.

С друге стране игралишта, за ову прилику, доведена је специјално из Велике Кикинде тамбурашка банда Ђурице Савина *Пејриша*. Ђуричина банда је тресла: *Идем нођу ња сам лола, Зумбул јело, Мајла њала, Дери дере марамице беле.*

Утакмица је почела. Десетак крупних, грлатих и бесних навијача Муње непрекидно је галамило:

Дошли сџе да нам узмејте дедовину.

Ођимайте нам земљу.

Учџте нас како се је куља.

Врајџте се у Лику и џуђирајте камен.

Гле како џа је ударио Ерџеовац, мајку му личку.

Није за вас фуђбал веђ скакање њо дрвеђу.

Немајте џџа да јејте, дођоџи. Са џом куђом неђте издржајте двајест минуђа.

Узалуд је учитељ Љуба Арсин смиривао букаче. Стари Миша Контрин седео је на тронушцу и у једном тренутку је изговорио:

Немојте џо да рађите. То су добри људи, само друђачџи.

Иџао сам да их џледим; џледили су и они мене не Ферикином салаџу. Заједно смо џили ракију. Пре десет џодина лежали су на џрави испред мајацина и нису хџтели да усџану. Знао сам онда да неђе ођиђи.

Ко дуђо лежи џеџко може да оде.

13.

Извештај Мате Главине, команданта жандармеријске станице села Ц. 17 мај 1934. године:

Одџрана фуђбалска уђакмица Муња – Марко Краљевић 5:0.

Навијачи из села В. џевали џесме ружне за слуђање.

(Наџим најџкуснијим жандармима јеџила се кожа од њиховој џевања.)

Били су у џочетџку мирни, иако џод извесним најџбом. Да ли им је најџб доџао од ракије коју су неђрекидно џили, или их је џоме неко саветџовао, или су џако рођени, уђлавном доџли су на уђакмицу џрилично заљуђани али све је џо јоџ џод инџезивном џолицџском исџрађом.

Додато: Као да се нису држали на земљи.

Један од њих ођанком је џођодио џолмана домађих у џлаву, а друђи ођанак џоклонџо је џрачу домађих бр. 2. (Носе исџи број.)

Биће испитивана обојица. Голман неће јер га боли глава. Лечи се ладним облозима и фрџаљом ракије који је добио од истог навијача ФК Марко Краљевић.

Гуслар Бацковић непрекидно је праћиво помоћној судији уз ауџ-линију и гуслао му неке песме. Судија је био врло узбуђен, није знао шта овај пева јер је био је по националношћу Мађар па се жалио главном судији да му овај сигурно исује мајку. Три жандарма су кренула да ухвати поменутог Бацковића, али тада је настао прави меџер јер су остали навијачи Марка Краљевића скочили на жандарме бранећи гусле.

Туча је трајала 3 минута и девет секунди.

Резултатни немира и оштетења:

1. Кундаком онесвешћен један навијач Марка Краљевића, али је изгледа пре тога већ био добро заљубан јер је лако пао.

2. Жандарму Карлу Вилички неко је у џужви извукао каиц из панталона и сусутио их па је ипак немоћан добио два удараца, један у лице а други у доњи део стомака (у јаја).

(После утакмице навијачи остацију поменутог жандарма тађали су искључиво јајима.)

3. Жандарму Хилми Бурџовићу у џужви украден је новчаник и марамница од веренице Шемсе из Пећи код Бихаћа.

Жандарм тврди да му је у новчанику било 3.000,00 динара (ошћу да му толико) и слике веренице Шемсе, бабе Аџифа и амице Мехмеда.

Данас је на берберници у селу Ц. пронађена залеђена слика бабе Аџифа, а на једној бандери амице Мехмеда.

Слика веренице Шемсе није пронађена и она се налази као талац у селу В.

Тек када се џужва смирила навијач остацију Сџојан Ђулибрк ушао је у џерен и ножем у руци појуриво главној судији Јосифа Марџинића, по занимању теометра, који већ праинаест година одмерава земљиште у аграрној реформи у Банџу и који се по џом џићању замерио најдачу.

Ово смо окарактерисали као најад на теометра, а не на главној судију.

Ѓужва се смирила после џейнаест минута јер је џедесет најокорелијих навијача Марка Краљевића улетело у џерен и појуриво Сџојана Ђулибрка који је иначе старији добровољац, али веома брз. То су били људи под личким и црногорским кајама, у херцеговачким чакширама, разни Босанци, а било их је и у лалинским таћама јер у селу В. колонизирани су и Лале коеи су најасне као и остали колонистии.

Нису праћивом дирали домаће праће само су својим фуџбале-рима одаламили по коју чврћу или чак шамар не би ли боље праћали.

На утакмици, јосјодине начелниче, нисмо никога ухајсили. Имам у сџаници само једнџандарма. Карло Виличка је онесјосо-бљен акцијом скидања њејових јанџалона и најадом јајима на њеја.

Жандарм Бурџовић већ дан и јо не излази из сџанице, већ јлаче да ли за јарама, да ли за Шемсом, да ли за бабом Ајџифом или амиџом Мехмедом ко ће ја знајти.

14.

Дошао је дан реванша у селу В. 29 августа 1934. године. Цео дан пуцало се из лаког оружја у личком, херцеговачком, црногорском, бокешком, босанском и лалинском крају. Цело село дошло је на утакмицу. Од гостију тринаест играча *ФК Муња*, два члана управе, учитељ Арсин и чика Миша Контрин. Судија је доведен из села Крњаје код Сомбора, ветеринар Штрасер, јер нико од судија из Баната није се усудио да суди ову утакмицу.

Сама утакмица била је необично мирна. Лопта од играча до играча, полако. Са покојим фаулом играча домаћих, али више незграпним него намерним. И публика се умирила. На крају било је 2: 1 за госте.

Ко је по завршетку утакмице дао знак за тучу то нико није знао. Причало се да је помоћни судија Бон из Филипова у Бачкој нежно шљапнуо заставицом играча домаћих са бројем 3. по широкој стражњици, као признање за његову добру игру.

Домаћи играч га је из окрета тако ударио у врх браде да му је на земљу прво пала глава па ноге. То је био сигнал гостујућим играчима да се дају у трк. За њима појурили су домаћи играчи јурећи свако свог играча против којег је играо.

Около игралишта били су високи кукурузи. Гостујући играчи утрчавали су у њих, а домаћи за њима, уз најгоре псовке. Боље припремљени фудбалери *Муње* остали су неухватљиви за потеру. Један од њих доспео је до села Р. удаљеног десетак километара. Играч *Муње* са бројем 10 освануо је у Великој Кикинди која је од села В. била удаљена двадесет и пет километара. Поменути играч више није играо фудбал јер су га запазили у атлетском великокикинском клубу *ЖАК* тако да је постао један од бољих дугопругаша у Краљевини, можда чак и *олимпијац*, што је свакако заслуга села В.

Стигнути су они спорији. Оба бека, оба центархалфа, голман. У кукурузима пала је понека пљуска, неко чупање ушију, шутирање у стражњицу. Ништа опасно по живот. Ипак свако је свог *заробљеника*, држећи га за уво, довео у сеоску кафану.

Најдраматичније је било између домаћег играча број 4 и гостујућег број 8. *Муњина* осмица утрчала је у кукурузно поље које је водило ка селу Ц. Домаћи играч јурио га је до села, па потом кроз село. Разлог је био тај што му је овај на вашару пре две недеље продао *сујрасну крмачу* која то није била. Гостујући играч стигао је до румунске границе и ту га је зауставио румунски стражар са испруженом пушком. Домаћи играч бр. 4 окренуо је леђа гостујућем грачу бр. 8 и онда су променили трк: играч са бројем 8 јурио је играча са бројем 4 до изласка из села Ц.

15.

Заробљени играчи *Муње* те ноћи били су изложени мучењу. Гуслар Бацковић отпевао им је једну необично дугу песму о сукобима турских и српских чобана у околини Никшића који су трајали око два века. Потом су на ред дошле *личке ојкаче*, па још горе за слух заробљеника, *херцеговачке џанје*.

Пред фудбалере *Марка Краљевића* и њихове заробљенике изнели су прво босанске пите са сиром, зељем и месом, па *лички куџус* од редова кромпира, сувог меса и киселог купуса, па херцеговачки *рашћан* са сувим месом, па јагњеће печење на далматински начин и на крају банатске штрудле са маком које су *заробљеници*, иначе, од детињства јели. Све са итебејском шљивовицом и на крају заливено мокринским вином.

Око два сата иза поноћи изашла је пред госте изненада тамбурашка банда Ђурице Савина *Предица* и започела свој програм.

16.

Сутрадан, пре подне, пет играча *Муње* пристало је да их домаћини вежу и посаде на запрежна кола.

Стојан Тулибрк, највернији навијач *ФК Краљевић Марко*, са смешком на брковима тријумфално је предао заробљене фудбалере фудбалском клубу *Муња*.